

Sağlık Çalışanlarının Gözünden Medikal Turizm: Mersin İli Örneği*

Şule USLU¹, Hilal EKİM²

ÖZ: Sağlık ve sağlık hizmetleri bireylerin temel ve vazgeçilmez bir hakkıdır. Değişen ve dönüşen dünyada özellikle teknolojinin ilerlemesi ve küreselleşmenin de etkisiyle yaşanan gelişmeler sağlık hizmetlerinin de gelişimine katkı sunmaktadır. Bireyler, temel ihtiyaçlarından biri olan sağlık hizmetlerinden faydalanmak için yaşadıkları şehir veya ülkeyle sınırlı kalmayarak ülkeler arası seyahat etmiş ve bu durum sağlık hizmetlerine uluslararası bir boyut kazandırmıştır. Bunun sonucunda da medikal turizm alanı ortaya çıkmıştır. Mevcut çalışmada medikal turizmin Mersin ilinde bulunan sağlık çalışanları tarafından nasıl algılandığını irdelemek amaçlanmıştır. Sağlık çalışanlarıyla görüşme tekniği kullanılarak veriler toplanmış olup içerik analiziyle de veriler çözümlenmiştir. Medikal turizmin önemine ilişkin verilen yanıtlar tablolar halinde sunulmuştur. Çalışma sonucunda, medikal turizmin ekonomik açıdan ve sağlık hizmetleri bakımında önemli avantajlar sunduğu; yabancı dil eksikliğinin medikal turizmin gelişimi için bir dezavantaj oluşturduğu; ayrıca Türkiye genelinde ve Mersin özelinde medikal turizmin geliştirilmesine yönelik çalışmaların gerekliliği ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sağlık, sağlık çalışanı, medikal turizm.

JEL Kodu: I0, I1

Medical Tourism from the Perspective of Health Professionals: The Case of Mersin Province

ABSTRACT: Health and health services are a fundamental and indispensable right of individuals. In the changing and transforming world, developments experienced especially with the advancement of technology and the impact of globalization also contribute to the development of health services. Individuals have traveled between countries without being limited to the city or country they live in to benefit from health services, which is one of their basic needs, and this has given health services an international dimension. As a result, the field of medical tourism has emerged. The aim of the current study is to examine how medical tourism is perceived by health workers in Mersin. Data was collected using the interview technique with health workers and the data was analyzed with content analysis. The responses given regarding the importance of medical tourism are presented in tables. As a result of the study, it has been revealed that medical tourism offers significant advantages in terms of economy and health services; lack of foreign language skills constitutes a disadvantage for the development of medical tourism; and also that studies aimed at the development of medical tourism in Turkey and specifically in Mersin are necessary.

Keywords: Health, health workforce, medical tourism.

JEL Code: I0, I1

* Bu çalışma 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı kapsamında 2022 yılı 2. döneminde desteklenen 1919B012215533 başvuru numarası ile desteklenmiştir.

¹ E-mail: sule.uslu.0033@gmail.com ORCID: [0009-0003-6428-054X](https://orcid.org/0009-0003-6428-054X)

² Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programı, Meslek Yüksekokulu, Çağ Üniversitesi, Mersin.

E-mail: hilalekim@cag.edu.tr ORCID: [0000-0003-2176-0124](https://orcid.org/0000-0003-2176-0124)

1. Giriş

İnsan yaşamında, beslenme ve barınma kadar sağlık ihtiyacı da temel vazgeçilmez bir unsurdur. Sağlık, bireylerin gündelik yaşamlarını sürdürebilmelerini ve bu gündelik yaşamda belirli amaç ve hedeflerini gerçekleştirebilmelerini sağlamaktadır. Bu doğrultuda da sağlık ve sağlıkla ilgili konular geçmişten günümüze hem toplum hem de devlet düzeyinde önemini korumuştur. Değişen ve dönüşen koşullar karşısında sağlık hizmetleri de çeşitli dönüşümler yaşamıştır. Özellikle teknolojinin gelişmesi ve küreselleşmenin etkisiyle herhangi bir şeye erişimin kolaylaşması, bireylerin tedavi amacıyla buldukları ülkeden farklı ülkelere seyahat etmelerine olanak tanımıştır. Dünya genelinde tedavi amaçlı seyahatlerin artmasıyla “medikal turizm” alanı ortaya çıkmış, gelişim göstermiştir.

Medikal turizm; tıbbi tanı, tedavi, rehabilitasyon hizmetleriyle birlikte otelcilik, çevre, mimari, ekonomi, acentecilik, tanıtım vb. açılardan multidisipliner bir perspektif sağlamaktadır (Akbolat ve Deniz, 2017, s. 124). Sağlık turizminin bir alt bileşeni olan medikal turizm, hastaların çeşitli nedenlerden dolayı kendi ülkelerinden başka bir ülkeye tedavi olabilmek için gitmeleri şeklinde tanımlanabilmektedir (Şahbaz vd., 2012, s. 268). Dünya genelinde yaşanan nüfus ve kronik hastalıkların artış göstermesi, tedavi için uzun bekleme süreleri, daha gelişmiş sağlık hizmeti, daha uygun sağlık hizmeti, nitelikli sağlık personelinin bulunması, tedavi olunan ülkelerin avantajları gibi çeşitli nedenler medikal turizmin gelişmesinde önemli rol oynamaktadır (Aktepe, 2013; Buzcu ve Birdir, 2019). Dünya genelinde Türkiye de medikal turizmde önemli ülkelere birisi olup farklı ülkelere hastalar Türkiye’ye gelerek tedavi olmaktadır. Türkiye’ye gelen medikal turist sayısının her geçen yıl artması ve medikal turizmden elde edilen gelir, Türkiye’nin medikal turizmde önemli bir konumda yer aldığını kanıtlamaktadır (USHAŞ, 2024). Medikal turizmin çeşitli avantaj ve dezavantajları bulunmaktadır.

Ülkemizin güneyinde yer alan Mersin, denizi, ulaşım kolaylığı, tarihi ve doğal güzellikleri ile gelişmiş sağlık altyapısını birleştirerek medikal turizm açısından önemli şehirlerden biri konumundadır. Bu çalışmada, medikal turizmin yeri, önemi, avantajları ve dezavantajlarının, Mersin ili özelinde sağlık çalışanlarının bakış açısıyla değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Sağlık sektöründe çalışanların bakış açısıyla medikal turizmin değerlendirilmesiyle, hem Mersin ilinin medikal turizm açısından gelişimini desteklemek hem de literatüre katkı sağlamak hedeflenmiştir.

2. Sağlık Sektöründe Medikal Turizmin Yeri ve Önemi

Sağlık geçmişten günümüze insanların en temel ve en önemli fizyolojik ihtiyacı olmuştur. Bireyler sağlıklı olabilmek adına ülke içine ya da ülke dışına seyahat etmişlerdir. Bu seyahatler sağlık turizminin gelişimine katkı sunmaktadır (Gül ve vd., 2022, s. 145). Bireylerin değişen istek ve ihtiyaçları, dünyada seyahat olanaklarının iyileşmesi, farklılaşmış turizm ürünü sunan yerlerin kalite farkı sağlık turizminin önemini artmasını sağlamıştır (Özkan, 2019, s. 50). Özellikle tıbbi bakımdaki yeni teknoloji sayesinde dünya çapında küreselleşme çabaları ve 1990’lı yıllarda uçak biletlerinde yaşanan fiyat düşüşleri tıbbi amaçla seyahatleri büyük ölçüde etkilemiştir. Ayrıca Hindistan, Türkiye, Meksika, Singapur ve Tayland’da yaşanan tıbbi gelişmeler, bu ülkelerin diğer gelişmekte olan ülkelere yönelik sağlık turizmi açısından cazibesini artırmaktadır. Batılı ülkeler bu doğrultuda aynı sağlık hizmetini diğer ülkelere daha düşük fiyata almaya başlamışlardır (Al-Natour, 2020, s. 2740).

Sağlık turizmi, farklı türleriyle son yıllarda hızlı bir büyüme göstermektedir. Ülkeler, daha fazla turist çekebilmek amacıyla turizm yatırımlarını arttırmakta çeşitlendirme politikaları uygulamaktadır. Bu çeşitlendirme çabalarının en önemli alanlarından biri ise medikal turizmdir (Buzcu ve Birdir, 2019, s. 311). Cohen, sağlık turizmi pazarı açısından turistler veya ziyaretçileri yalnızca turist, tatilde tedavi edilen turist, tatil ve tedavi amaçlı

turistler, tatil yapan hastalar, yalnızca hastalar olmak üzere 5 temel kategoride sınıflandırmaktadır (Cohen, 2008, s. 25). Medikal turizm, bireylerin ülkelerinde sağlık hizmeti almak istediklerinde yüksek maliyetlerle karşılaşmaları, uzun bekleme süreleri, bazı tedavilerin yapılmaması gibi nedenlerle tedavi olmak amacıyla kendi ülkelerinden bir başka ülkeye gitmesi şeklinde tanımlanmaktadır (Sevim ve Sevim, 2019, s. 633). Son zamanlarda ülkelerin, sigorta şirketlerinin, sağlık kurumlarının ve araştırmacıların dikkatini çeken bu kavram, sağlık hizmetlerinden faydalanmaya dayalı, ulaşım, konaklama ve birçok destek tesisini kapsayan bir turizm türü olarak kabul edilmektedir (Sevim ve Önder, 2020, s. 607). Medikal turizm hasta ve hasta yakınlarının konforu için tıbbi seçenekleri sunmayı hedeflemektedir (Özsarı ve Karatane, 2013, s. 140).

Bireylerin medikal turizm talep etme nedenleri incelendiğinde, tedaviye ihtiyaç duyan hastaların kendi ülkelerinde nitelikli ve kaliteli sağlık hizmetlerine erişememesi ya da talep ettikleri sağlık hizmetini başka bir ülkede daha uygun fiyata alabilmesi öne çıkmaktadır. Bu nedenlere ek olarak, sağlık hizmetlerine kolayca erişim, teknik donanımlı sağlık personelinin bulunması gibi faktörler de medikal turizm tercihlerini etkilemektedir (Dömbekçi ve Ağlamış, 2022, s. 1735)

3. Medikal Turizmin Avantajları ve Sakıncaları

Medikal turizmin avantajları incelendiğinde, hastaların kendi ülkelerinde pahalı olan sağlık hizmetlerini başka bir ülkede daha uygun fiyatlarla alabilme imkânı öne çıkmaktadır. Ayrıca, sağlık hizmeti almak için uzun bekleme süreleriyle karşılaşan hastalar, medikal turizm sayesinde sıra beklemeden tedavi olabilmektedir. Medikal turizmin bir diğer avantajı ise hastaların, teknik donanımı yüksek, uluslararası kalite standartlarına uygun ve donanımlı sağlık personeline sahip ülkelerde tedavi olabilmeleridir. Kendi ülkelerinde yapılması yasal olmayan sağlık hizmetlerini hastalar farklı ülkelerde medikal turizm kapsamında yararlanabilmektedir (Bies ve Zacharia, 2007, s. 1151-1152).

Medikal turizmin avantajlarının yanı sıra bazı dezavantajları da bulunmaktadır. Örneğin, bazı hükümetler ve sağlık sigortaları, yurt dışında alınan sağlık hizmetlerini ödeme kapsamına dâhil etmemektedir. Bu durum, hastaların aldıkları sağlık hizmetinin maliyetini kendi ceplerinden karşılamalarını gerektirebilmektedir. Ayrıca, sağlık hizmeti alan hastalar, tedavi işlemleri tamamlandıktan sonra ülkelerine döndüklerinde, ortaya çıkabilecek yan etkiler, istenmeyen durumlar veya bakım ihtiyaçları konusunda sorunlar yaşayabilmektedir. Bununla birlikte, birçok ülkede malpraktis ile ilgili yeterli yasal düzenlemelerin bulunmaması, yanlış tedavi durumlarında hastaların hukuki koruma ve destekten yoksun kalmalarına neden olabilmektedir (Özsarı ve Karatane, 2013, s. 137). Medikal turizm kapsamında hastaların anlaştıkları tur şirketleri akredite olmayan hastanelerle bağlantı kurabilmektedir. Yurt dışından gelen hastaları kar amaçlı gereksiz tıbbi işlemlerle kaynak oluşturmaya çalışılabilir (Bies ve Zacharia, 2007, s. 1152-1153).

Son zamanlarda ülkemiz medikal turizm alanında gelişme göstermektedir. Sağlık Bakanlığı koordinesinde kurulan Uluslararası Sağlık Hizmetleri A.Ş.'ye (USHAŞ) göre 2023 yılında toplam 1.538.643 kişi sağlık hizmeti almak amacıyla ülkemize gelmiş ve buradan 3.006.092 ABD doları tutarında gelir elde edilmiştir. 2024 yılının ikinci çeyreğinde ise 801.723 kişi sağlık hizmeti almak için ülkemize gelmiş ve 1.6.21.933 ABD doları tutarında gelir elde edilmiştir (USHAŞ, 2024). Ülkemizin güneyinde yer alan denizi, doğal ve tarihi güzellikleriyle Mersin ili medikal turizm açısından önemli bir konumdur. Mersin'de, özellikle şehir hastanesinin kurulması, yalnızca hastane sayısının değil, aynı zamanda yatak kapasitesinin de artmasına önemli katkı sağlamıştır. Bu çalışmanın amacı, medikal turizmi sağlık çalışanlarının bakış açısıyla değerlendirmektir. Mersin'de faaliyet gösteren özel hastanelerde yürütülen medikal turizm faaliyetlerinin, bu sektörde yer alan sağlık

çalışanlarının gözünden analiz edilmesi, hem Mersin'in medikal turizm açısından gelişimine katkı sağlamak hem de literatüre yeni bilgiler kazandırmak açısından önemlidir.

4. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma, sosyal veya beşeri bir probleme, bireylerin ya da grupların atfettikleri anlamları keşfetme ve anlama amacı güden bir yaklaşım olarak tanımlanmaktadır (Creswell, 2017, s. 4). İnsanların sübjektif bir yapıya sahip olması nedeniyle, bu tür çalışmalarda karmaşıklıklar ve problemler ortaya çıkabilmektedir. Özellikle sosyal bilimler alanında yaygın bir şekilde kullanılan nitel araştırma yöntemi, bu alandaki ihtiyaçların karşılanmasında önemli bir rol oynamaktadır (Demir, 2009, s. 275). Gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı bu araştırma, algıların ve olayların doğal ortamlarında gerçekçi ve bütüncül bir şekilde incelenmesini amaçlayan bir süreç olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s. 37).

4.1. Araştırma Soruları ve Deseni

Araştırma kapsamında sağlık sektörünün içerisinde yer alan sağlık çalışanlarının medikal turizm hakkında yaşadıkları tecrübeleri, onların medikal turizmi nasıl anlamlandırdıkları, medikal turizme olan bakış açılarının derinlemesine irdelenmesi amaçlanmaktadır.

Bu doğrultuda katılımcılara aşağıdaki araştırma soruları sorulmuştur.

1. Katılımcıların demografik özellikleri (cinsiyet, yaş, meslek, statü vb.) nelerdir?
2. Sağlık sektöründe medikal turizmin yeri ve önemi nedir?
3. Medikal turizmin avantajları nelerdir?
4. Medikal turizmin dezavantajları nelerdir?
5. Mersin ilinde medikal turizm ile ilgili mevcut durum nasıldır ve gelişebilmesi için neler yapılması gerekmektedir?
6. Mersin ilinin medikal turizmdeki güçlü yönleri ve fırsatları nelerdir?
7. Mersin ilinin medikal turizmdeki zayıf yönleri ve tehditleri nelerdir?

Araştırmada, bireylerin deneyimlerini ve görüşlerini ortaya çıkarmak amacıyla nitel araştırma desenlerinden biri olan fenomenoloji (olgu bilim) deseni kullanılmıştır. Felsefe ve psikolojiden kaynağını alan bu desen, katılımcılar tarafından tanımlanmış bir fenomenle ilgili bireylerin yaşadıkları deneyimleri betimlemeye odaklanır. Bu betimlemeler, söz konusu fenomenle ilgili farklı deneyimlere sahip bireylerin tecrübelerinin özüne ulaşılmasını amaçlar (Creswell, 2017: 14). Fenomenoloji deseni, farkında olduğumuz ancak derinlemesine anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanır. Bu olgular, yaşanan olaylar, tecrübeler, algılar, yönelimler, kavramlar ve durumlar gibi farklı şekillerde ortaya çıkabilir. Tam anlamıyla kavrayamadığımız ancak bütünüyle yabancı da olmadığımız olguları araştırmayı amaçlayan çalışmalar için fenomenoloji deseni uygun bir araştırma zemini sunmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s. 66).

4.2. Veri Toplama Süreci

Nitel araştırma yönteminde araştırma öznelinin bakış açılarını anlam dünyalarını ortaya çıkarma ve onların bakış açılarıyla görmek en belirgin özellik olarak karşımıza çıkmaktadır (Kuş, 2012, s. 87). Buradan hareketle nitel araştırmalarda kullanılan görüşme fenomenoloji desende kullanılan temel yöntemlerden birisidir. Görüşme yönteminin bireylerin tecrübelerini, tutumlarını, şikâyetlerini, duygularını ve inançlarını ortaya çıkarmak için etkili bir yöntem olduğu belirtilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s. 128). Bu kapsam doğrultusunda katılımcılara yarı yapılandırılmış, açık uçlu sorulardan oluşan bir görüşme rehberi uygulanmış olup görüşmeler yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Her bir katılımcıdan sözlü ve yazılı katılım onayı alınmış, görüşlerinin çalışma amacı dışında kullanılmayacağı ve isimlerinin gizli tutulacağı taahhüt edilmiştir.

Araştırmaya katılacak bireylerin belirlenmesinde, amaçlı örnekleme yöntemlerinden kartopu ya da zincir örnekleme türü kullanılmıştır. Bu örnekleme yöntemi, araştırmacının problemine ilişkin zengin bilgi kaynağına sahip kişi ve durumların saptanmasında etkili bir araç olarak kabul edilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s. 120). Bu doğrultuda, araştırma kapsamında katılımcılar, evrendeki birimlerden biriyle bağlantı kurularak ve ilgili kişinin yardımıyla diğer katılımcılara ulaşılması yoluyla belirlenmiştir.

Veri Toplama sürecinde, kategorilerin doygunluğa ulaştığı ve yeni verilerin toplanmasıyla herhangi bir yeni özellik ortaya çıkmadığı durumlarda sürecin durdurulması önerilmektedir (Creswell, 2017, s. 14). Bu doğrultuda, araştırma sürecinde 21. katılımcı itibarıyla veriler tekrarlamaya başlamış veri doygunluğuna ulaşıldığı için veri toplama süreci bu noktada sonlandırılmıştır.

4.3. Verilerin Analizi

Görüşmeler, bireylerin tecrübeleri, algıları, fikirleri, duyguları ve bilgilerin doğrudan alıntılarla ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırma verilerinin yorumlanabilir olması için, birbirleriyle ilişkili doğrudan alıntılarının yer alması gerektiği vurgulanmaktadır (Patton, 2015, s. 14). Bu araştırma kapsamında nitel araştırmalarda elde edilen veriler, içerik analizi yöntemiyle ve tümevarım yaklaşımı doğrultusunda analiz edilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s. 82). Tematik analiz, verilerin incelenmesi ve kodlanması yoluyla elde edilen veri setini görselleştirerek, ortaya çıkan kavram ve temalar çerçevesinde yorumlanmasına dayanır (Miles ve Huberman, 1994). Tümevarım yaklaşımı, içerik analizinde, elde edilen verilerden hareketle bu veriyi açıklayabilecek temaların oluşturulmasını gerektirmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s. 82). Bu çerçevede, araştırma verilerinin kodlanması ve temaların oluşturulması, verilerin analizinin ilk basamağını oluşturmaktadır. Temaların belirlenmesi sürecinde, kodlar bir araya getirilerek incelenmiş ve bu işlem tematik kodlama olarak adlandırılmıştır. Bu süreçte, toplanılan veriler kodlar aracılığıyla kategorilere ayrılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s. 255). Veri analiz süreci, görüşmelerden elde edilen bilgilerin düzenlenmesi ve analize hazırlık aşamasıyla başlamıştır. Tüm veriler dikkatlice okunmuş ve incelenmiştir. Analiz süreci, tematik analiz kapsamında kodlama ile devam etmiş; temalar tümevarımsal bir yaklaşımla betimlenmiş ve son aşamada bulgular nitel bir şekilde yorumlanmıştır.

4.4. Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği

Nitel araştırmalarda geçerlilik ve güvenilirlik nicel araştırmada yapılan testlerden farklılık göstermektedir. Bu farklılık nitel araştırmaların temel varsayımlarından ve sosyal olayların araştırılmasında dikkat edilmesi gereken öğelerden kaynaklanmaktadır. Nitel araştırmalarda olgu ve olayların niteliği ön plandayken nicel araştırmalarda bu olay ve olgunun sayısal özellikleri ön plana çıkmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s. 281). Geçerliliği sağlamak açısından izlenen aşamalar şu şekilde sıralanmaktadır (Creswell, 2017, s. 201-202):

Üçgenleme yöntemi temaların tutarlı doğrulanması için kullanılmıştır,

- Katılımcılarla çalışma ortamlarında yüz yüze, derinlemesine görüşmeler yapılmıştır,
- Verilerin elde edilmesi uzun bir süreci kapsamaktadır (5 ay).
- Anlatım doğruluğunu zenginleştirmek açısından akran değerlendirilmesi yapılmıştır.
- Çalışmanın nesnel bir şekilde yürütülmesi için dış denetleyici tarafından değerlendirilmesi gerçekleştirilmiştir.
- Katılımcılarla görüşme öncesi detaylı bilgilendirmeler yapılmıştır. Görüşmelerle kavramsal çerçeve uyumludur.
- Araştırmacı, yapılan derinlemesine görüşmeler doğrultusunda elde ettiği bilgileri kişisel görüşlerini eklemekten tarafsız bir şekilde aktarmıştır.

Nitel araştırmaların temelini oluşturan güvenilirlik, nicel araştırmalardan farklılık göstermektedir. Nitel araştırmalarda, gerçeklerin bireylere ve içinde bulunulan ortama göre sürekli değiştiği ve araştırmanın benzer gruplarda tekrarlanmasının aynı sonuçlara ulaşmayı garanti etmediği kabul edilmektedir. Bunun nedeni, insan davranışlarının durağan olmaması ve sürekli değişen, karmaşık bir yapıya sahip olmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s. 284). Güvenirliği ve tutarlılığı sağlamaya yönelik alınan önlemler maddeler halinde aşağıda verilmiştir (Creswell, 2017, s. 203):

- Çözümleme sürecinde hataları önlemek amacıyla kontrol sağlanmıştır.
- Kodlama sürecinde kodların anlamında bir değişiklik meydana gelmemesi amacıyla notlar alınmış ve kontrolleri sağlanmıştır.
- Araştırmacı, derinlemesine görüşmeler sonucunda elde edilen bilgileri, kişisel yorum eklemeksizin doğrudan katılımcıların ifadeleriyle çalışmaya dâhil etmiştir.
- Araştırma sorularının oluşturulmasında, kodların ve temaların kontrolü için farklı araştırmacılardan görüş alınmıştır.

5. Araştırmanın Bulguları

Sağlık çalışanlarının medikal turizmle ilgili görüşlerinin Mersin ilindeki sağlık çalışanları bağlamında ele alındığı bu çalışmaya toplamda 21 kişi katılım göstermiştir. Çalışmadan elde edilen verilerin içerik analizine tabi tutularak çözümlenmesi yapılmıştır. Her bir soruya verilen yanıtlar tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 1: Katılımcılara ilişkin bulgular

Katılımcı Kodu	Cinsiyet	Yaş	Statü
K1	E	28	Asistan Doktor
K2	E	48	Doktor
K3	E	38	Hasta Bakıcı
K4	E	33	Hasta Bakıcı
K5	K	27	Hemşire
K6	K	40	Hemşire
K7	K	30	Doktor
K8	K	30	Doktor
K9	E	27	Hemşire
K10	K	23	Hemşire
K11	K	25	Hemşire
K12	E	47	Doktor
K13	E	49	Laboratuvar Teknikeri
K14	K	41	Tıbbi Sekreter
K15	K	44	Hemşire
K16	K	25	Hemşire
K17	E	39	Doktor
K18	K	24	Hemşire
K19	K	27	Hemşire
K20	E	36	Doktor
K21	K	28	Hemşire

Tablo 1’de araştırmaya katılım gösteren sağlık personeline ilişkin tanımlayıcı bulgular yer almaktadır. Doktor 7, Hasta Bakıcı 2, Hemşire 10, Laboratuvar Teknikeri 1 ve Tıbbi

Sekreter 1 kişi olmak üzere toplamda 21 sağlık personelinin katıldığı araştırmada sağlık personelinin cinsiyet dağılımı 12 kadın, 9 erkek şeklindedir. Katılımcılar, K1, K2 şeklinde kodlanmıştır.

Tablo 2: Medikal turizmin önemine ilişkin verilen yanıtlar

Temalar	Yanıtlar
Ekonomik	<ul style="list-style-type: none">• Ekonomik katkı getirmesi,• Gelişmiş ülkelerde tedavi maliyetlerinin yüksek olması ve uzun bekleme süreleri nedeniyle hastaların, daha düşük maliyetli ve medikal alanda gelişmiş ülkelere yönelerek tedaviye erişmeleri.
Gelişim	<ul style="list-style-type: none">• Farklı hastalarla ilişki kurulması,• Bilgi çeşitliliğinin artması,• Sağlık sektörünün ilerlemesi,• Ülke için tanıtım aracı olması.
Hizmet	<ul style="list-style-type: none">• Hizmet kalitesinin artması,• Sağlık alanında yetersiz olan ülkelere gelen kişiler için tanı ve tedavi yapılması,• Sağlık hizmetlerinin erişilebilir olması.
Diğer	<ul style="list-style-type: none">• Her zaman olması.

Tablo 2’de katılımcılara medikal turizmin önemine ilişkin “Sağlık sektöründe medikal turizmin yeri ve önemi nedir?” sorusu sorulmuştur. Katılımcılar tarafından verilen yanıtlar üç ana tema ve diğer adı altında herhangi bir temaya dâhil edilemeyen birbirinden farklı yanıtlar olmak üzere toplamda dört tema şeklinde özetlenmiştir. Buna göre ilk olarak “Ekonomi” temasında Türkiye’ye ekonomik olarak katkı getirmesi cevabı verilmiştir. Katılımcılar, farklı ülkelere gelen hastaların başta tedavi ücretleri olmak üzere diğer harcamaların da çok boyutlu ekonomik katkısı olacağı düşüncesinden yola çıkarak bu cevabı verdiklerini ifade etmişlerdir. *“Gelişmiş ülkelerde sağlık hizmetleri ücretlerinin yüksek olması ve bekleme süresi gibi sebepler ile hastalar, uzak mesafede bulunan pek çok ülkeye yüksek standartlarda olan medikal uygulamalardan dolayı yolculuk yapmaktadır. Öncelikli amaç tedavi olmaktır.”* Şeklindeki yanıtıyla K17 kodlu katılımcı farklı ülkelere gelen hastaların ekonomik katkısına ve esas amaç olan tedavinin önemine değinmiştir. “Gelişim” temasında ise sağlık sektörü başta olmak üzere bilgi birikiminin artması, farklı hastalıkların tedavi edilme sürecinde bu hastalıkların tanınması ve Türkiye’nin sağlık turizmi alanında tanıtımının yapılarak bu alanda gelişiminin sağlanması yanıtları verilmiştir. K7 kodlu katılımcının *“Sağlık sektöründe doktor-hasta ilişkisi açısından önemli. Farklı hastalıklara ve hastalara maruz kalmak bilgi çeşitliliğini artıracaktır.”* yanıtı doğrultusunda da farklı hastalıkların tanınmasıyla Türkiye’deki sağlık alanının bilgi, deneyim ve tecrübesinin artacağı belirtilmiştir. “Hizmet” temasında da verilen sağlık hizmeti kalitesinin artması, tanı ve tedavi sürecinin hızlı bir şekilde gerçekleşmesi ve sağlık hizmetlerinin daha erişilebilir hale gelmesi yanıtları katılımcılar tarafından verilen yanıtlardır. “Diğer”de ise yalnızca *her zaman olması* yanıtı bulunmaktadır.

Tablo 3: Medikal turizmin avantajları

Temalar	Yanıtlar
Ekonomik	<ul style="list-style-type: none"> • Düşük maliyetli olması, • Ekonomik katkı olması, • Turist sayısının artması.
Gelişim	<ul style="list-style-type: none"> • Sürekli gelişimin sağlanması, • Nitelikli sağlık çalışan sayısının artması, • Sağlık teknolojisinin gelişmesi ve tanıtılması, • Farklı kültürlerden kişilerle çalışma fırsatı bulunması, • Ülke için tanıtım aracı olması, • Tedavi olunması.
Hizmet	<ul style="list-style-type: none"> • Hizmet kalitesinin artması, • Farklı sağlık sorunları için uygun tedavi yöntemlerinin uygulanması, • Tedavilerin olumlu sonuçlanması.

Tablo 3'te katılımcılara medikal turizmin avantajlarına ilişkin "Medikal turizmin avantajları nelerdir?" sorusu sorulmuştur. Katılımcılar tarafından verilen yanıtlar üç ana tema şeklinde özetlenmiştir. "Ekonomik" temasında medikal turizmin avantajları arasında gelen hastalar için *daha düşük maliyetli olması*, sağlık turisti alan ülke olan Türkiye açısından *ekonomik katkı getirmesi* ve *turist sayısının artarak diğer alanlarda da ekonomik katkı getirmesi* yanıtları verilmiştir. Sağlık sektöründe ilerlemede sürekliliğin sağlanmasını ifade eden *sürekli gelişimin sağlanması*, *nitelikli sağlık çalışan sayısının artması*, *kullanılan sağlık teknolojilerinin gelişmesi*, *farklı kültürlerden gelen kişilerle çalışılmasıyla kültürel ve sosyal anlamda bir gelişimin sağlanması*, *Türkiye için tanıtım fırsatı olması* ve *hastalar açısından tedavi olunması* yanıtları "gelişim" temasında yer almaktadır. Medikal turizmin öneminde olduğu gibi *hizmet kalitesinin artması*, *farklı hastalıklara farklı tedavilerin uygulanması* ve *tedavilerin olumlu sonuçlanarak hastaların memnun ayrılması* "Hizmet" teması altındaki yanıtlardır.

Tablo 4. Medikal turizmin dezavantajları

Temalar	Yanıtlar
Ekonomik	<ul style="list-style-type: none"> • Maddi olarak suistimal edilmesi, • Tedavi ücretlerinin artması, • Yatırımların az olması.
Gelişim	<ul style="list-style-type: none"> • Akademisyen eksikliğinin olması, • Yabancı dil eksikliği.
Hizmet	<ul style="list-style-type: none"> • Hasta yakınlarının ihtiyaçlarının karşılanamaması, • Tedavi sürelerinin uzaması, • Hizmet kalitesinin değişkenlik göstermesi.

Tablo 4'te katılımcılara medikal turizmin dezavantajlarına ilişkin "Medikal turizmin dezavantajları nelerdir?" sorusu sorulmuştur. Katılımcılar tarafından verilen yanıtlar üç ana tema şeklinde özetlenmiştir. İlk olarak "Ekonomik" temasında medikal turizmi sağlık amacının yanı sıra ticari bir faaliyet olarak görülmesinden ortaya çıkabilecek olumsuz durumları ifade eden *maddi olarak suistimal edilmesi* ve *tedavi ücretlerinin artması ile yatırımların az yapılması* yanıtları bulunmaktadır. "Gelişim" temasında ise *sağlık turizmi kapsamında çeşitli alanlarda tedavi süreçlerinde görev alacak akademisyen sayısının az*

olması ve yabancı dil eksikliği yanıt olarak verilmiştir. K10 kodlu katılımcı “Dezavantaj olarak dil konusunda çekilen zorluklardan bahsedilebilir.” yanıtıyla yabancı dil eksikliğine dikkat çekmektedir. Medikal turizm kapsamında gelen hastaların yanında hasta yakınlarının ihtiyaçlarının karşılanamaması, tedavi sürelerinin artması ve hizmet kalitesinin standardize olamaması yanıtları “Hizmet” temasına dâhil edilen yanıtlardır.

Tablo 5: Medikal turizmin Mersin ilindeki mevcut durumu ve geliştirilmesi için öneriler

Temalar	Yanıtlar
Mevcut Durum	<ul style="list-style-type: none"> • Yetersiz. • Orta seviyede.
Öneri	<ul style="list-style-type: none"> • Mersin’in konumunun daha iyi kullanılması. • Nitelikli personel yetiştirilmesi, • Tanıtımının yapılması, • Ulaşım kolaylığının sağlanması, • Sağlık yatırımlarının yapılması.

Tablo 5’te katılımcılara medikal turizmin Mersin ilindeki mevcut durumu ve geliştirilmesine ilişkin “Mersin ilinde medikal turizm ile ilgili mevcut durum nasıldır ve gelişebilmesi için neler yapılması gerekmektedir?” sorusu sorulmuştur. Katılımcılar tarafından verilen yanıtlar iki ana tema şeklinde özetlenmiştir. Medikal turizmin mevcut durumu katılımcılar tarafından *yetersiz ya da orta seviyede* olarak değerlendirilmiştir. Mersin ilinde medikal turizmin geliştirilmesi için ise ilin *konumunun daha verimli kullanılması, alana yönelik nitelikli personel yetiştirilmesi, tanıtım faaliyetlerinin daha çok yapılması, ulaşım kolaylığının sağlanması ve daha fazla sağlık yatırımlarının yapılması* katılımcılar tarafından ifade edilmiştir.

Tablo 6. Medikal turizmin güçlü yönleri

Temalar	Yanıtlar
Ekonomik	<ul style="list-style-type: none"> • Düşük maliyetli olması, • Ekonomik katkı sağlaması.
Gelişim	<ul style="list-style-type: none"> • Çeşitli hastalıkların tedavi edilmesi, • Sağlık tesisi sayısının artması, • Yabancı dil gelişiminin sağlanması, • Kültürel gelişmenin sağlanması, • Nitelikli personel sayısının artması, • Teknolojik gelişmenin olması, • Tanıtım fırsatının olması, • Tıbbi bakım ve turizmin bir arada bulunması, • Mersin’in konumunun uygun olması.
Hizmet	<ul style="list-style-type: none"> • Hastaların istedikleri yerde tedavi olabilmesi.

Tablo 6’da katılımcılara medikal turizmin güçlü yönlerine ilişkin “Medikal turizmdeki güçlü yönleri fırsatları nelerdir?” sorusu sorulmuştur. Katılımcılar tarafından verilen yanıtlar üç ana tema şeklinde özetlenmiştir. Önemi ve avantajlarında olduğu gibi *gelen hastalar açısından düşük maliyetli olması ve gelinen ülke yani Türkiye açısından ise ekonomik katkı getirmesi* “Ekonomi” kategorisi altında verilen yanıtlardır. *Çeşitli hastalıkların tedavi edilip bilgi birikiminin artması, sağlık tesisi sayısının artması, yabancı dil gelişiminin sağlanması, farklı kültürle etkileşim sonucunda kültürel gelişimin sağlanması, nitelikli personel sayısının*

artması, teknolojik gelişmenin olması, Türkiye için tanıtım fırsatı olması, tıbbi bakım ve turizmin bir arada olması ve Mersin'in konumu medikal turizmin "Gelişim" temasındaki güçlü yönlerine ilişkin ifadelerdir. Son olarak ise "Hizmet" temasında hastaların istedikleri herhangi bir yerde hastalığına yönelik uygun tedaviyi alabilmesi yanıtı bulunmaktadır.

Tablo 7: Medikal turizmin zayıf yönleri

Temalar	Yanıtlar
Ekonomik	<ul style="list-style-type: none">• Devlet desteğinin az olması,• Hastaların ekonomik durumun yeterli düzeyde olmaması,• Tedavi ücretlerinin yüksek olması.
Gelişim	<ul style="list-style-type: none">• Sağlık altyapısının yetersiz olması,• Tanıtımın yetersiz olması,• Ulaşımın yetersiz olması,• Yabancı dilin olmaması,• Hastanelerin yetersiz kapasiteye sahip olması.
Hizmet	<ul style="list-style-type: none">• Bazı hastaların memnuniyetsiz olması,• Hastalardan kaynaklı ortaya çıkabilecek sorunların olması,• Tedavinin tamamlanamaması.

Tablo 7'de katılımcılara medikal turizmin zayıf yönlerine ilişkin "Medikal turizmdeki zayıf yönleri tehditleri nelerdir?" sorusu sorulmuştur. Katılımcılar tarafından verilen yanıtlar üç ana tema şeklinde özetlenmiştir. *Devlet tarafından verilen desteğin az olması, hastaların ekonomik durumunun yeterli düzeyde olmaması, tedavi ücretlerinin yüksek olması* "Ekonomi"; *sağlık altyapısının yeterli düzeyde olmaması, tanıtım faaliyetlerinin yetersiz olması, ulaşımın yetersiz olması, yabancı dilin olmaması, hastaneleri yeterli kapasiteye sahip olmaması* "Gelişim"; *bazı hastaların tedaviden memnun kalmaması, süreç içerisinde hastalardan kaynaklı ortaya çıkabilecek sorunların olması ve tedavinin yarıda kalması* yanıtları ise "Hizmet" temasında yer almaktadır.

6. Tartışma

Sağlık turizmi Türkiye'de son yıllarda hızlı büyüme gösteren bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkiye, sağlık turizminden elde edilen gelirleri artırmak ve daha fazla turist getirebilmek adına çeşitli politikalar uygulamaktadır. Sağlık turizminin en önemli türlerinden birisi de medikal turizmdir. Türkiye'nin uzman ve deneyimli sağlık personeli, tıbbi teknolojisi, kaliteli sağlık hizmeti sunumunun yanı sıra misafirperverliği ve doğal güzellikleriyle medikal turizmde büyük bir potansiyeli bulunmaktadır (Buzcu ve Birdir, 2019, 311). Ülkemizin güneyinde yer alan denizi, tarihi ve doğal güzellikleriyle Mersin ili medikal turizm kapsamında önemli noktalardan birisidir. Bu çalışma medikal turizmi Mersin ilinde faaliyet gösteren özel hastanelerde çalışan sağlık personellerinin bakış açısı ile değerlendirmektedir.

Alan yazını incelendiğinde, Çavmak ve Çavmak'ın medikal turizminin gelişiminin önündeki engelleri belirlemeye yönelik yaptığı araştırmalarında, literatür ve uzman görüşlerine dayanarak AHP yöntemiyle belirledikleri engelleri beş ana kategori altında gruplandıkları görülmüştür. Bu kategoriler; insan kaynaklarıyla ilgili sorunlar, az gelişmiş alt yapı sorunları, uyumsuz düzenlemeler ve yasalar, ülkenin olumsuz kurumsal imajıyla ilgili sorunlar ve sağlık hizmetlerinin kalitesi ile sunumuna ilişkin sorunlar olarak tespit edilmiştir (Çavmak ve Çavmak, 2020, s. 73).

Literatürde medikal turizmin sağlık çalışanlarının gözünden değerlendirildiği çalışmalara bakıldığında Ertaş ve Kıraç (2018) 'Sağlık Çalışanlarının Medikal Turizm Faaliyetlerine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi' adlı çalışmalarında, yabancı hastaların hastaneleri tercih etme sebepleri arasında teknik donanım, hekim karosu ve hastanelerin uluslararası standartlara uygunluğunun bulunduğunu tespit edilmiştir. Çılgınoğlu (2018) ise 'Çalışanlar, Yöneticiler Ve Uluslararası Hastalar Bağlamında Türk Sağlık Turizminin Swot Analizi İle Sorunları Ve Çözüm Önerilerinin Tespiti' adlı çalışmasında, maliyetlerin düşük olması ve kısa bekleme süreleri ve tedavi sonrası tatil imkânlarının hastalar tarafından tercih edilme nedenleri arasında yer aldığını ortaya koymuştur. Ayrıca, Türkiye'yi tercih eden hastaların karar verme süreçlerinde reklamlar, internet üzerinden yapılan araştırmalar, acente yönlendirmeleri ve önerilerin etkili olduğu belirlenmiştir. Çalışmada, medikal turizmin avantajları arasında ekonomik katkılar öne çıkmaktadır. Gelen hastalar açısından daha düşük maliyetler sunması, Türkiye'nin sağlık turizmi merkezi olarak ekonomik kazanımlar elde etmesi ve artan turist sayısının diğer sektörlerde de ekonomik katkı sağlaması bu avantajlar arasında yer almıştır. Gelişim temasında ise, nitelikli sağlık çalışanı sayısının artması, kullanılan sağlık teknolojilerinin gelişmesi ve farklı kültürlerden gelen kişilerle çalışılmanın kültürel ve sosyal anlamda gelişime katkı sağladığı vurgulanmıştır.

Dökme ve arkadaşları (2018), sağlık çalışanlarının sağlık turizmi konusundaki farkındalıklarını araştırdıkları çalışmalarında, sağlık çalışanlarının yerli ve yabancı hastalar arasında bir ayırım yapmadıklarını ancak dil becerileri konusunda sorunlar yaşadıklarını tespit etmiştir. Benzer şekilde, Kurar ve Baltacı (2021) ile Yiğit ve Demirbaş (2020) da çalışmalarında, sağlık çalışanlarının yabancı dil konusundaki eksikliklerine dikkat çekmiştir. Bu araştırmanın bulgularına göre, medikal turizmin zayıf yönleri arasında yer alan yabancı dil eksikliği, diğer araştırmaların bulgularıyla paralellik göstermektedir.

Qadeer ve Reddy (2013), 'Hindistan'da Medikal Turizm Üçüncü Basamak Hastanelerdeki Hekimlerin Algıları' başlıklı çalışmalarında, medikal turizmin Hindistan'daki sağlık hizmetleri üzerinde etik sorunlara yol açabileceğine dikkat çekmiş ve adil bir tıbbi bakım politikası geliştirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Bu çalışmada da medikal turizmin dezavantajları kapsamında, etik çerçevede sağlık hizmetinin ticari bir faaliyet olarak görülmesinden kaynaklanan olumsuz durumlara ve maddi suistimallerin meydana gelebileceğine ilişkin bulgular, önceki araştırmalarla uyum göstermektedir.

Küçükali ve arkadaşları (2022), 'Medikal Turizm Politikası İçin Sağlık Hizmeti Sucularının Perspektifi, İhtiyaçları Ve Beklentileri' başlıklı nitel araştırmalarında, Türkiye'nin medikal turizm alanında güçlü yönleri sahip olduğunu ancak politika ve uygulama eksiklikleri nedeniyle çeşitli sorunlar yaşandığını belirtmiştir. Çalışmada, yasal boşlukların giderilmesi, medikal turizm hizmetlerinin etkili bir şekilde koordine edilmesi ve denetlenmesi ile gerçekçi politikalar oluşturulmasının gerekliliği vurgulanmıştır. Demir ve Sağlık (2020), 'Medikal Turizmin Kurumsal Yeterliliğinin ve Potansiyelinin Hekim Görüşleriyle Değerlendirilmesi: Samsun İli Örneği' adlı çalışmalarında, hekimlerin kurumsal yeterlilik konusundaki görüşlerinin kararsızlık gösterdiğini tespit etmiştir. Araştırmada, hastanelerin kurumsal yeterliliğinin medikal turizm potansiyelini etkilediği ve bu iki faktör arasında bir ilişki bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Aba ve arkadaşları (2019), 'Sağlık Çalışanlarının Medikal Turizme Yönelik Algılarının İncelenmesi: Özel Hastane Örneği' başlıklı araştırmalarında, sağlık çalışanlarının eğitimi konusunda iyileştirmeler yapılması ve tanıtım faaliyetlerinin artırılması durumunda Türkiye'nin medikal turizmde daha üst seviyelere ulaşabileceğini ön görmüştür. Eren ve Türkay (2023), 'Türk Medikal Turizm Sektöründe Yapı, İşleyiş ve Sorunlar: Farklı Paydaşların Gözünden Bir Değerlendirme' adlı çalışmalarında, medikal turizm sektöründe işleyişi bozan etkenlerin önlenmesi için etkin bir koordinasyon ve kontrol mekanizmasının gerekliliğine dikkat çekmiştir. Dökme ve arkadaşları (2018), sağlık turizmi konusunda ayrı bir

birim kurulması gerektiğini ve çalışanların dil becerilerinin geliştirilmesinin önemini vurgulamıştır. Çalışmada, medikal turizmin mevcut durumu katılımcılar tarafından 'yetersiz' ya da 'orta seviyede' olarak değerlendirilmiştir. Öneriler arasında ilin konumunun daha verimli kullanılması, alana yönelik nitelikli personel yetiştirilmesi, tanıtım faaliyetlerinin artırılması, ulaşım kolaylığının sağlanması ve sağlık yatırımlarının artırılması yer almaktadır.

7. Sonuç ve Öneriler

Günümüzde medikal turizm, ülkeler için önemli bir yere sahiptir. Sağlık ve ekonomi başta olmak üzere, sosyal ve siyasi açılardan da bu önem kendisini göstermektedir. Bu bağlamda yapılan çalışmada, medikal turizmin önemi, avantajları, dezavantajları, güçlü ve zayıf yönleri ile birlikte Mersin ilindeki durumu incelenmiştir. Çalışma kapsamında, katılımcılara açık uçlu sorular yöneltilerek derinlemesine bilgi edinilmesi amaçlanmış, yanıtlar içerik analizine tabi tutulmuş ve analiz sonucunda veriler ana temalar altında kategorize edilmiştir.

Araştırmada **Ekonomik**, **Gelişim** ve **Hizmet** olmak üzere üç ana tema oluşturulmuştur. Medikal turizmin Mersin ilindeki mevcut durumu ve gelişimine ilişkin sorularda yanıtlar, "mevcut durum" ve "öneri" şeklinde ayrı kategorilerde ele alınmıştır. Medikal turizmin önemi, avantajları ve güçlü yönleri arasında; ekonomik katkı sağlaması ve düşük maliyetlerle tedavi sunması **Ekonomik** tema kapsamında değerlendirilmiştir. Tanıtım aracı olması, sağlık sektörünün ilerlemesi, teknolojik gelişim, nitelikli personelin yetişmesi, yabancı dil gelişimi, kültürel etkileşim ve bilgi birikiminin artması ise **Gelişim** temasında öne çıkan unsurlardır. Hizmet kalitesinin artması ve sağlık hizmetlerinin daha erişilebilir hale gelmesi gibi yanıtlar ise **Hizmet** teması altında toplanmıştır.

Mersin ilinde medikal turizmin mevcut durumu, yetersiz veya orta seviyede olarak değerlendirilmiştir. Geliştirilmesi için tanıtım faaliyetlerinin artırılması, yatırımların yapılması, ilin konumunun etkin bir şekilde kullanılması ve ulaşım kolaylığının sağlanması gibi öneriler katılımcılar tarafından dile getirilmiştir. Zayıf yönler arasında ise devlet desteğinin yetersizliği, hastaların ekonomik yetersizlikleri ve tedavi ücretlerinin yüksekliği **Ekonomik** tema kapsamında belirtilmiştir. Sağlık altyapısının yetersizliği, yabancı dil eksikliği ve tanıtım yetersizliği ise **Gelişim** temasında öne çıkan sorunlar olarak tespit edilmiştir. Ayrıca, hastaların memnuniyetsizliği, hastalardan kaynaklanan sorunlar ve tedavi süreçlerinin tamamlanamaması **Hizmet** temasında ele alınmıştır.

Medikal turizm, Türkiye'ye sağladığı ekonomik katkılar, hizmet kalitesinin artması, nitelikli personel yetişmesi, bilgi birikiminin artması ve sağlık sektörünün ilerlemesine olan katkıları nedeniyle önemli görülmektedir. Ancak dezavantajlar arasında ekonomik suistimal, tedavi ücretlerinin yükselmesi ve nitelikli personel eksikliği gibi faktörler bulunmaktadır. Araştırma bulgularına göre, medikal turizmin avantajlarının dezavantajlarından daha fazla olduğu dikkat çekmiştir. Bu doğrultuda, medikal turizmin Türkiye için önemli bir yerinin olduğu ve uygulamaların artırılması gerektiği ifade edilebilir. Öte yandan, Mersin ilindeki mevcut durumun yetersiz veya orta seviyede görülmesi, medikal turizmin bu bölgede arzu edilen düzeyde gelişmediğini göstermektedir. Yatırımların artırılması ve tanıtım faaliyetlerinin yoğunlaştırılması, Mersin'de medikal turizmin gelişmesini sağlayacak önemli uygulamalar olarak değerlendirilmektedir.

Sonuç olarak, bu çalışmanın, farklı şehirlerde daha geniş katılımcılarla gerçekleştirilmesi önerilmektedir. Bu sayede mevcut durum tespitleri yapılabilir, öneriler belirlenebilir ve farklı şehirlerde yapılan çalışmalarla karşılaştırmalar yapılarak teoride ve uygulamada etkin müdahaleler geliştirilebilir. Ayrıca, medikal turizm konusunda araştırma yapacak akademisyenler için bu çalışmanın literatüre önemli bir katkı sunacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Aba, G., Gümüş, R., & Çakır, Y. N. (2019). Sağlık çalışanlarının medikal turizme yönelik algılarının incelenmesi: Özel hastane örneği. *Journal of Management & Economics Research*, 17(3).
- Akbolat, M., & Deniz, N. G. (2017). Türkiye’de medikal turizmin gelişimi ve bazı ülkelerle karşılaştırılması. *Uluslararası Global Turizm Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 123-139.
- Aktepe, C. (2013). Sağlık turizminde yeni fırsatlar ve Türkiye’de yerleşik sağlık işletmelerinin pazarlama çabaları. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 170-188.
- AL-Natour, D. L. H. (2020). A review on efforts of health tourism in Turkey. *International Journal of Social Humanites Sciences Research*, 7(59), 2739-2744.
- Bies, W., & Zacharia, L. (2007). Medical tourism: Outsourcing surgery. *Mathematical and Computer Modelling*, 46(7-8), 1144-1159.
- Buzcu, Z., & Birdir, K. (2019). Türkiye’de medikal turizm incelemesi: Özel hastanelerde bir çalışma. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 18(1), 311-327.
- Creswell, J. W. (2017). Araştırma deseni (nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları)[Research design (qualitative, quantitative and mixed methods approaches)]. Çev. ed. Selçuk Beşir Demir). Ankara: Eğiten Kitap.
- Cohen E. (2008). Medical tourism İn Thailand. *AU-GSB e-Journal*, 1(1):24-37.
- Çavmak, D., & Çavmak, Ş. (2020). Using AHP to prioritize barriers in developing medical tourism: Case of Turkey. *International Journal of Travel Medicine and Global Health*, 8(2), 73-79.
- Çılınnoğlu, H. (2018). Çalışanlar, yöneticiler ve uluslararası hastalar bağlamında Türk sağlık turizminin swot analizi ile sorunları ve çözüm önerilerinin tespiti. *Turkish Studies*, 13, 19.
- Demir, Y., & Sağlık, E. (2020). Medikal turizmin kurumsal yeterliliğinin ve potansiyelinin hekim görüşleriyle değerlendirilmesi: Samsun ili örneği. *Turizm Çalışmaları Dergisi*, 2(1), 1-20.
- Dökme, S., Yağar, F., & Parlayan, M. A. (2018). A study on the investigation of awareness of ahealth employees about medical tourism. *International Journal of Scientific Management and Tourism*, 4(1), 107-118.
- Dömbekci, A. G. H. A., & Ağlamış, M. (2022). Türkiye’de sağlık turizmi alanında uzman kişilerin sağlık turizmi hakkındaki düşünceleri: Nitel bir değerlendirme. Sakarya Üniversitesi 3. Uluslararası 13. Ulusal Sağlık ve Hastane İdaresi Kongresi, 1733-1742.
- Eren, M., & Türkay, O. Türk medikal turizm sektöründe yapı, işleyiş ve sorunlar: Farklı paydaşlar gözünden bir değerlendirme. *İşletme Bilimi Dergisi*, 11 (2), 91-112.
- Ertaş, H., & Kırac, F. Ç. (2018). Sağlık çalışanlarının medikal turizm faaliyetlerine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. In *2nd International Social and Educational Sciences Symposium* (pp. 650-653).
- Gül, M. K., Özkan, Ç., Öztürk, Ö., & Küçük, S. (2022). Türk halkının sağlık turizmine yönelik metaforik algıları. *Journal of Gastronomy, Hospitality and Travel (Online)*, 5(1), 145-156.
- Kurar, İ., & Baltacı, F. (2021). Medikal turizm potansiyeli üzerine nitel bir araştırma: Antalya örneği. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 176-199.
- Kuş, E., (2012), Nicel-nitel araştırma teknikleri, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Küçükali, H., Palteki, A. S., Ege, Ş. D., & Hayran, O. (2022). Medikal turizm politikası için sağlık hizmeti sunucularının perspektifi, ihtiyaçları ve beklentileri: Nitel bir inceleme. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 25(1), 99-126.
- Miles, M. B., and Huberman, A. M. (1994). Qualitative data analysis, second editions, p. 10-12, Sage Publications.

- Özkan, M. E. (2019). Sağlık turizmi kapsamında Türkiye'nin medikal turizm potansiyeline yönelik bir değerlendirme. *Turizm Ekonomi ve İşletme Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 50-64.
- Özsarı, S. H., & Karatana, Ö. (2013). Sağlık turizmi açısından Türkiye'nin durumu. *Journal of Kartal Training & Research Hospital/Kartal Eğitim ve Arastirma Hastanesi Tip Dergisi*, 24(2).
- Patton, M. Q., (2015). *Qualitative research and evaluation methods*, fourth edition, London: Sage Publications.
- Qadeer, I., & Reddy, S. (2013). Medical tourism in India: Perceptions of physicians in tertiary care hospitals. *Philosophy, Ethics, and Humanities in Medicine*, 8(1), 1-10.
- Sevim, E., & Önder, E. (2020). Investigation of medical tourism in Turkey through SWOT-ANP. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 23(4), 605-622.
- Sevim, E., & Sevim, E. (2019). Medikal turizm tercihini etkileyen faktörlerin incelenmesi: Türkiye örneği. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 22(3), 633-652.
- Şahbaz, R. P., Akdu, U., & Akdu, S. (2012). Türkiye'de medikal turizm uygulamaları: İstanbul ve Ankara örneği. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(27), 267-296.
- USHAŞ. <https://www.ushas.com.tr/saglik-turizmi-verileri/>.(Erişim Tarihi, 29.10.2024).
- Yıldırım, A., & Simsek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (12. Baskı), Seçkin Yayınevi, Ankara.
- Yiğit, A., & Demirbaş, M. B. (2020). Türkiye'de medikal turizmin gelişimine etki eden faktörlerin SWOT-AHP yöntemi ile tespit edilmesine yönelik bir araştırma. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(22), 173-192.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

1. yazar %50 oranında, 2. yazar %50 oranında katkı sağlamıştır.

Çıkar Çatışması Beyanı

Bu çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Teşekkür -Destek Beyanı (Varsa)

Bu çalışma 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı kapsamında 2022 yılı 2. döneminde desteklenen 1919B012215533 başvuru numarası ile desteklenmiştir.

EXTENDED ABSTRACT

Literature review: The field of “medical tourism” has emerged and developed with the increase in travel for treatment purposes in changing and transforming living conditions. Medical tourism, which is a sub-component of health tourism, can be defined as patients traveling from their own country to another country for treatment for various reasons (Şahbaz et al., 2012, p. 268). Various reasons such as the aging population and the increase in chronic diseases worldwide, long waiting times for treatment, more advanced healthcare services, more convenient healthcare services, the availability of qualified healthcare personnel, and the advantages of the countries of treatment play an important role in the development of medical tourism (Aktepe, 2013; Buzcu & Birdir, 2019). Turkey is also one of the important countries in medical tourism worldwide, and patients from different countries come to Turkey for treatment. The increase in the number of medical tourists coming to Turkey every passing year and the income from medical tourism prove that Turkey occupies an important position in medical tourism (USHAŞ, 2024). There are various advantages and disadvantages of medical tourism. Mersin, which is located in the south of our country, is one of the important cities in terms of medical tourism by combining the sea, ease of transportation, historical and natural beauties and developed health infrastructure. In this study, it is aimed to evaluate the place, importance, advantages and disadvantages of medical tourism from the point of view of health professionals, especially in Mersin province. By evaluating medical tourism from the point of view of employees in the health sector, it is aimed both to support the development of Mersin province in terms of medical tourism and to contribute to the literature.

Methodology: In the research, phenomenology (fact science) pattern, which is one of the qualitative research patterns, was used in order to reveal the experiences and opinions of individuals. This pattern, which takes its source from philosophy and psychology, focuses on describing the experiences of individuals related to a phenomenon defined by the participants. These descriptions aim to reach the essence of the experiences of individuals who have different experiences related to the phenomenon in question (Creswell, 2017:14). The phenomenology pattern focuses on phenomena that we are aware of but do not have a deep understanding of. These phenomena can occur in different ways, such as experienced events, experiences, perceptions, orientations, concepts and situations. The phenomenology pattern provides an appropriate research ground for studies aimed at investigating phenomena that we cannot fully comprehend, but are not completely unfamiliar either (Yıldırım and Şimşek, 2021, p. 66). It is stated that the interview method is an effective method for revealing the experiences, attitudes, complaints, feelings and beliefs of individuals (Yıldırım and Şimşek, 2021, p. 128). In this context, an interview guide consisting of semi-structured, open-ended questions was applied to the participants and the interviews were conducted face-to-face. Verbal and written participation approval was obtained from each participant, their opinions were promised not to be used outside the study purpose and their names were kept confidential.

Findings and discussion: Of the 21 healthcare professionals who participated in the study, 12 were female and 9 were male. The participants were asked the question “What is the place and importance of medical tourism in the health sector?”. In the theme of “Economy”, the participants answered that it contributes economically to Turkey. The participants stated that they gave this answer based on the idea that patients from different countries will have a multidimensional economic contribution, especially treatment fees and other expenditures. In the “Development” theme, the answers were given as increasing knowledge, especially in the health sector, recognizing these diseases in the process of treating different diseases, and promoting Turkey in the field of health tourism and ensuring its development in this field. In the “Service” theme, the answers given by the participants were that the quality of health services provided would increase, the diagnosis and treatment process would be realized

quickly, and health services would become more accessible. In “Other”, only the answer “always” was given. Participants were asked the question “What are the advantages of medical tourism?” regarding the advantages of medical tourism. In the “Economic” theme, the answers were given that the advantages of medical tourism are lower costs for incoming patients, economic contribution for Turkey as a country receiving health tourists, and economic contribution in other areas by increasing the number of tourists. In the “development” theme, the following responses were given: ensuring continuity in progress in the health sector, ensuring continuous development, increasing the number of qualified health professionals, improving the health technologies used, ensuring cultural and social development by working with people from different cultures, providing a promotional opportunity for Turkey and providing treatment for patients. As with the importance of medical tourism, the responses under the “Service” theme include the increase in service quality, the application of different treatments for different diseases, and the positive results of the treatments and the satisfaction of the patients. The question “What is the current situation regarding medical tourism in Mersin province and what needs to be done to improve it?” was asked. The current situation of medical tourism was evaluated as inadequate or moderate by the participants. For the development of medical tourism in Mersin, the participants stated that the location of the province should be used more efficiently, qualified personnel should be trained, more promotional activities should be carried out, transportation facilities should be provided and more health investments should be made.

Results and recommendations: Three main themes have been created in the research: Economic, Development and Service. In the questions about the current situation and development of medical tourism in Mersin province, the answers were discussed in separate categories as "current situation" and "proposal". Among the importance, advantages and strengths of medical tourism; providing economic contribution and providing treatment at low costs were evaluated within the scope of the economic theme. Dec. Being a promotional tool, the progress of the health sector, technological development, training of qualified personnel, foreign language development, cultural interaction and increasing knowledge are the prominent elements in the Development theme. Responses such as increasing the quality of service and making health services more accessible have been collected under the theme of Service. The current status of medical tourism in Mersin province has been evaluated as insufficient or moderate. Suggestions such as increasing promotional activities for development, making investments, using the location of the province effectively and ensuring ease of transportation were expressed by the participants. Among the weaknesses, the insufficiency of state support, the economic Deciciency of patients and the high treatment fees were mentioned within the scope of the Economic theme. The inadequacy of the health infrastructure, the lack of a foreign language and the lack of promotion were identified as prominent problems in the Development theme. In addition, the dissatisfaction of patients, problems caused by patients and the inability to complete treatment processes were discussed in the Service theme. As a result, it is proposed that this study should be carried out with wider participants in different cities. In this way, current situation determinations can be made, recommendations can be determined, and effective interventions can be developed in theory and practice by making comparisons with studies conducted in different cities. In addition, it is thought that this study will provide an important contribution to the literature for academics who will conduct research on medical tourism.